

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Directoraat-Generaal Rechtspleging en Rechtshandhaving
T.a.v. mevrouw mr. M. Commelin, directeur-generaal

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3547B

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 22 april 2026
Onderwerp Aanbiednota bij onderzoek Aard en omvang van schade door online
fraude bij bedrijven

In opdracht van het WODC deed onderzoeksbureau Dialogic onderzoek naar de aard en omvang van schade bij bedrijven door online fraude. Naar online fraude met burgers als slachtoffer is de afgelopen jaren met enige regelmaat onderzoek gedaan. Recent representatief onderzoek naar slachtofferschap van online fraude bij bedrijven is echter niet beschikbaar. Inzicht in de aard en omvang van de schade van online fraude in het bedrijfsleven helpt bij het ontwikkelen van gericht beleid om slachtofferschap van het bedrijfsleven tegen te gaan en het bieden van hulp aan bedrijven die slachtoffer zijn van online fraude.

In deze nota beschrijft het WODC enkele hoofdpunten uit het onderzoek. Voor de volledige samenvatting verwijzen we naar het bijgevoegde rapport.

Belangrijkste uitkomsten

Het onderzoek werd opgezet in twee deelonderzoeken: een vooronderzoek naar beschikbare data en methoden en een hoofdonderzoek waarin de schattingen werden uitgevoerd.

Vooronderzoek

In het vooronderzoek werd een evaluatie uitgevoerd van de beschikbare databronnen die mogelijk bruikbaar zijn voor het schatten van de aard, omvang en financiële schade van online fraude bij bedrijven. Voor al deze databronnen werden de mogelijkheden, de beperkingen van zowel de bron zelf als de uitvoeringspraktijk, de implicaties daarvan voor het onderzoek en de aanbevelingen voor verbetering geschetst.

Bij het inventariseren van de databronnen bleken de databronnen verschillende classificatiesystemen voor online fraudevormen bij bedrijven te gebruiken. Dit verhindert een eenduidige vergelijking van de resultaten van de verschillende databronnen die nodig is om zicht te krijgen op de zekerheid van de schattingen. Om een eenduidige classificering van de fraudevormen mogelijk te maken werd in het onderzoek een taxonomie ontwikkeld. De taxonomie onderscheidt drie niveaus: 1. de verwachte opbrengst voor de dader, 2. de modus operandi van de

dader, 3. de specificatie van modus operandi van de dader naar de verschillende fraudevormen. Dit leidde tot de volgende taxonomie.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Taxonomie online fraudevormen in het bedrijfsleven

Ons kenmerk
3547B

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Wat is de opbrengst voor de dader?	Wat is de modus operandi?	Specificatie van de modus operandi
1. Betalingsfraude (opbrengst is een betaling)	1.1 Niet leveren van beloofde goederen of diensten	1.1.a Aankoopfraude
		1.1.b Acquisitiefraude
		1.1.c Beleggingsfraude
		1.1.d Recoveryfraude
	1.2 Aannemen van een valse identiteit	1.2.a CEO-fraude
		1.2.b Helpdeskfraude
		1.2.c Identiteitsfraude (werknemer)
	1.3 Manipuleren van gegevens	1.3.a Domeinnaamfraude
		1.3.b Factuurfraude
1.3.c Betaalverzoekfraude		
2. Producten- of dienstenfraude (opbrengst zijn producten of diensten)	2.1 Niet voldoen aan betaling	2.1.a Verkoopfraude

Het vooronderzoek leidde tot de volgende kansrijke databronnen: politieregistraties en geregistreerde meldingen bij de Fraudehelpdesk Zakelijk over online fraude in het bedrijfsleven en een enquête in het representatieve ondernemerspanel van Ipsos I&O. Het vooronderzoek werd afgesloten met een onderzoeksplan voor het hoofdonderzoek. Per databron zouden schattingen worden uitgevoerd. Om meer zekerheid over de schattingen te verkrijgen zouden ze met elkaar worden vergeleken. Dit is een vorm van triangulatie.

Hoofdonderzoek

In het hoofdonderzoek werd het overzicht van databronnen aangevuld met een enquête onder ondernemers. Deze hadden via VNO-NCW, MKB-Nederland en de aangesloten brancheverenigingen aangegeven behoefte te hebben aan een betrouwbaar inzicht in de aard en omvang van de schade door online fraude bij bedrijven. Via deze koepelorganisaties werd een enquête uitgezet. Helaas responderden slechts enkele ondernemers, ook na meerdere reminders. Deze databron bleek dus onbruikbaar voor het onderzoek.

Wel werden schattingen uitgevoerd op basis van de enquête onder het representatieve ondernemerspanel van Ipsos I&O (n=600), de politieregistratie en de meldingen bij de Fraudehelpdesk Zakelijk. De resultaten van de enquête onder het ondernemerspanel, met name de meldingspercentages, werden

eveneens gebruikt voor het extrapoleren van de politiecijfers en de meldingen bij de Fraudehelpdesk Zakelijk naar de volledige populatie van bedrijven.

De toepassing van de boven beschreven methode leidde tot de volgende schattingen van de omvang van online fraude bij bedrijven. De onderstaande tabel laat zien dat de betrouwbaarheidsintervallen van de schattingen per databron sterk uiteenlopen.

Databron	Schatting (95% betrouwbaarheidsinterval)
Enquête ondernemerspanel	52.849 - 124.573 slachtoffers 80.532 - 189.825 incidenten met directe schade
Fraudehelpdesk Zakelijk	1.680 - 11.667 incidenten met directe schade
Politieregistraties	4.061 - 9.748 incidenten

De schattingen op basis van registerdata (Fraudehelpdesk Zakelijk en politieregistraties) in combinatie met de gerapporteerde meldingspercentages in de enquête onder het ondernemerspanel (multipliemethode) vallen vele malen lager uit dan de schatting op basis van extrapolatie van de enquêteresultaten van het ondernemerspanel. Hierbij verwachten de onderzoekers dat er in de enquête sprake van slachtofferbias, omdat uit eerder onderzoek bekend is dat slachtoffers eerder geneigd zijn deel te nemen dan niet-slachtoffers. Ook bestaat in slachtofferenquêtes de mogelijkheid dat de door de ondernemers gerapporteerde incidenten buiten de periode van de schatting plaatsvonden. Vanwege deze beperkingen kunnen slachtofferenquêtes bij extrapolatie naar de gehele populatie leiden tot een overschatting. Bij de (lage) schattingen op basis van registraties van incidenten door de politie en de Fraudehelpdesk Zakelijk kan een gebrek aan meldings- of aangiftebereidheid meespelen. Hiernaast valt op dat de 95%-betrouwbaarheidsintervallen erg breed zijn. Dit geeft aan dat de precisie en daarmee de zeggingskracht van de schattingen beperkt zijn.

De schattingen van de omvang van de directe financiële schade door online fraude op basis van de enquête onder het ondernemerspanel (extrapolatie) en de Fraudehelpdesk Zakelijk (multipliemethode op basis van het meldingspercentage uit de enquête lopen eveneens sterk uiteen. De directe financiële schade, geschat op basis van de enquête, ligt met een 95%-betrouwbaarheidsinterval tussen €90 miljoen en €211 miljoen. Op basis van meldingen bij de Fraudehelpdesk Zakelijk komt de schatting aanzienlijk lager uit, op tussen de €14 en €95 miljoen.

Triangulatie van de resultaten van de afzonderlijke schattingen leidt tot de conclusie dat een betrouwbare schatting van zowel de omvang als de financiële schade van online fraude bij bedrijven momenteel niet mogelijk is. De onderzoekers formuleren aanbevelingen die moeten helpen de betrouwbaarheid van toekomstige schattingen te vergroten. Deze staan vermeld onder het kopje "Mogelijke benutting uitkomsten onderzoek".

Aard van de online fraude bij bedrijven

Voor de aard van online fraude bij bedrijven is gekeken naar de verschillende typen slachtoffers, fraudevormen en benaderingswijzen. Over het type slachtoffers,

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3547B

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

zoals bedrijfsgrootte of sector, kon in het onderzoek geen nadere informatie worden verzameld. Wel maakt het onderzoek inzichtelijk dat de meeste geregistreerde en gerapporteerde incidenten van online fraude bij bedrijven aan- en verkoopfraude betreffen. Daarbij wordt vaak gebruikgemaakt van webshops. In het algemeen, echter, vindt de benadering van bedrijven bij online fraude plaats via de telefoon of per e-mail, waarbij bij telefonische benadering het slagingspercentage het laagst is.

Mogelijke benutting uitkomsten onderzoek

De betrouwbaarheid van toekomstige schattingen voor de omvang en schade van online fraude in het bedrijfsleven kan worden verhoogd wanneer de dataverzameling door de onderstaande kernactoren wordt verbeterd. Dialogic formuleert de volgende aanbevelingen.

Om meer zekerheid te krijgen over de juistheid en precisie van dark number schattingen, zoals de omvang en schade van online fraude in het bedrijfsleven, is het gebruikelijk de schattingsresultaten van meerdere databronnen te trianguleren. Hiervoor dienen de schattingen vergelijkbaar te zijn. Om dit mogelijk te maken is het van belang dat verschillende organisaties een gezamenlijke taxonomie voor online fraude hanteren en gebruik maken van dezelfde definities en afbakeningen. Bijvoorbeeld door toepassing van de taxonomie die in dit rapport is voorgesteld. Door de centrale positie van de Fraudehelpdesk in het landschap van meldpunten voor fraude kan overwogen worden hen hiervoor verantwoordelijk te maken.

Voor beter inzicht in slachtofferschap van online fraude in het bedrijfsleven achten de onderzoekers het noodzakelijk dat de politie ook gaat registreren of de melder een bedrijf of particulier is, wat de fraudevorm is en wat de omvang is van de directe financiële schade van het fraude-incident.

Voor nader inzicht in het type slachtoffers zou door de Fraudehelpdesk Zakelijk overwogen kunnen worden ook informatie over de bedrijven, zoals de bedrijfssector en de bedrijfsgrootte, uit te vragen bij de melders. Meer zicht hierop maakt het mogelijk gerichte beleidsinterventies te ontwikkelen voor de preventie en bestrijding van online fraude bij bedrijven.

Het onderzoek vormde een bevestiging dat ondernemers lastig te bereiken zijn met een enquête. Het is daarom aan te raden met slachtofferenquêtes aan te sluiten bij lopende monitors. Een kansrijke monitor voor het in kaart brengen van de omvang van online fraude bij bedrijven is de Monitor Criminaliteit Bedrijfsleven van het CBS, die naar verwachting in 2026 uitgezet zal worden.

Belang voor de maatschappij

Het onderzoek wees op tekortkomingen in de registratie van online fraude in het bedrijfsleven die een betrouwbare schatting van de omvang en schade hinderen. Het onderzoek biedt voor enkele kernactoren, zoals politie en Fraudehelpdesk Zakelijk concrete aanbevelingen voor verbetering van de registratie van fraude incidenten in het bedrijfsleven die de kans op betrouwbare toekomstige schattingen verhogen. Een beter zicht op de omvang en schade van online fraude maakt het mogelijk prioriteiten te stellen, bijvoorbeeld welke fraudevormen bij welk type van

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3547B

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

bedrijven de meeste schade veroorzaken en daarop gerichte interventies te ontwerpen.

Bedrijven die slachtoffer worden van online fraude krijgen te maken met financiële schade en een verhoging van de bedrijfskosten, zoals extra verzekeringen en beveiligingsmaatregelen. Bedrijven kunnen ertoe overgaan om deze kosten door te berekenen aan hun klanten waardoor de prijzen voor de consument stijgen. Zicht op de bedrijven die hiervoor kwetsbaar zijn helpt om deze onwenselijke effecten tegen te gaan.

Methoden

In het onderzoek zijn de volgende methoden ingezet: literatuuronderzoek, acht interviews met vertegenwoordigers van belangrijke stakeholders en experts op het gebied van (online) fraude, een enquête in het ondernemerspanel van Ipsos I&O (n=600), een analyse van politieregistraties van online fraude en meldingen van online fraude bij de Fraudehelpdesk Zakelijk. Bij de schattingen op basis van de politieregistraties en de Fraudehelpdesk Zakelijk is de multipliemethode toegepast. De schattingsresultaten van de enquête in het ondernemerspanel kwamen tot stand door de extrapolatie van de enquêteresultaten naar de totale populatie van bedrijven. Tot slot vond triangulatie van de schattingsresultaten plaats door onderlinge vergelijking.

Openbaarmaking

Het WODC publiceert de onderzoeksrapporten uiterlijk zes weken nadat zij door de directeur WODC zijn geaccepteerd/vastgesteld. Zoals al is aangegeven aan DGRR/DRC zal het WODC het rapport in dit geval op 2 juni 2026 openbaar maken. Indien later blijkt dat een ander moment van openbaarmaking vanwege zwaarwegende overwegingen opportuun blijkt, dan kan daartoe een gemotiveerd verzoek bij het WODC worden ingediend.

Onderzoekers en begeleidingscommissie

Het onderzoek is uitgevoerd door dr. T. Blom, ir. M. Driesse, L. Brouwers, MSc en I. van Vugt, MSc (allen van Dialogic). Voor het onderzoek is een begeleidingscommissie gevormd. Deze bestond uit voorzitter em. prof. dr. ir. J. van den Berg (TU Delft) en leden dr. C.A. Meerts (Vrije Universiteit Amsterdam), dr. S. van de Weijer (Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving), J.W. Veldsink, MSc (Nyenrode Business Universiteit), mr. L.R.L. Poffé (Ministerie van Justitie en Veiligheid) en dr. H.C.J. van der Veen (WODC).

Bestaat er behoefte aan verdere toelichting op het rapport, de conclusies of de mogelijkheden voor de benutting, dan kan contact worden opgenomen met de projectbegeleider/onderzoeker van het WODC van dit onderzoek. Te bereiken via worden informatiedesk@wodc.nl.

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk
3547B

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Met vriendelijke groet,

dr. R. Willemse
Plaatsvervangend directeur

Directie WODC

Koningskade 4
2596 AA Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Ons kenmerk

3547B

*Bij beantwoording de datum en
ons kenmerk vermelden. Wilt u
slechts één zaak in uw brief
behandelen.*